

**2^ο ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ- ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2021-2022
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ**

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ

**Υπεύθυνη εκπαιδευτικός και συντονίστρια
ΤΑΝΙΔΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Για δέκατη συνεχόμενη χρονιά φέτος στο σχολείο μας λειτούργησε μια ομάδα δημιουργικής έκφρασης με μαθήτριες από την Β' και Γ' Λυκείου με τίτλο «**ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ - Οι εικαστικές τέχνες ως αφορμή για τη συγγραφή**».

Μετά από μια επιτυχημένη πορεία τις προηγούμενες χρονιές έπρεπε και φέτος να συνεχίσουμε την παράδοση. Αν και οι περιορισμοί λόγω της πανδημίας δεν επέτρεψαν την πραγματοποίηση ορισμένων δράσεων, ωστόσο ενισχύσαμε την επικοινωνία μέσω διαδικτύου.

Έτσι, δουλέψαμε με τις εικαστικές τέχνες και τη δημιουργική γραφή. Η αφετηρία της έμπνευσής μας ήταν κυρίως ζωγραφικοί πίνακες, φωτογραφίες και γλυπτά. Με βάση αυτά οι μαθητές της ομάδας γράψανε δημιουργικά κείμενα. Η διαδικτυακή επίσκεψη μας στο Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών στην έκθεση για τον γλύπτη Γιαννούλη Χαλεπά ολοκληρώθηκε με δημιουργικά γραπτά. Η συνεργασία μας με το Γυμνάσιο Αμπελακίων Σαλαμίνας απέδωσε κι αυτή δημιουργικούς καρπούς, με κείμενα που έγραψαν οι μαθητές του εργαστηρίου με αφορμή επιζωγραφισμένες φωτογραφίες που μας έστειλαν οι μαθητές από τα Αμπελάκια.

Ακολουθεί ένα δείγμα όλων αυτών των δράσεων και προσπαθειών δημιουργικής έκφρασης των μαθητών.

Η ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΤΑΝΙΔΟΥ

Με αφορμή κάποιους ζωγραφικούς πίνακες Ελλήνων και ξένων δημιουργών οι μαθητές κλήθηκαν να γράψουν Χριστουγεννιάτικες ιστορίες.

Η γιαγιά-Ελένη

Παρασκευή 28 Δεκεμβρίου 1973

Θλίψη στο χωριό. Η ώρα πήγε οκτώ. Τα νέα μαθεύτηκαν γρήγορα και το αρχοντικό της κυρα-Ελένης γέμισε. Σιγά-σιγά κατέφθασαν και οικογένειες ολόκληρες από τα γύρω χωριά. Γνωστοί και άγνωστοι, σαν αδέρφια, συγκεντρώθηκαν για να αποχαιρετήσουν την μονάκριβη νονά τους. Οι γυναίκες ξεκίνησαν το μοιρολόι, όλες μαζί. Οι άντρες στέκονταν σιωπηλοί. Το μόνο εύθυμο που υπήρχε ήταν το γέλιο των παιδιών που έπαιζαν με το χιόνι. Όλα, εκτός από ένα. Ήταν η Ειρηνούλα, ένα εξάχρονο κοριτσάκι, που κατάλαβε, ένιωσε, ποιος ξέρει... Καθόταν στα πόδια της μαμάς της, σιωπηλή.

Όσπου δεν άντεξε ρώτησε την μητέρα της, με την ψιλή της φωνούλα:

-Μανούλα μου, πέθανε; Γιατί έχει τόσο κόσμο; Πως γίνεται να γνώριζε τόσους ανθρώπους η γιαγιούλα;

Η μαμά της Ειρηνούλας την πήρε αγκαλιά και βγήκαν έξω για να της απαντήσει. Εκεί είδε μαζεμένα τα αδέσποτα ζώακια της περιοχής, τα οποία φρόντιζε μονάχη της η γιαγιά-Ελένη. Η μητέρα του κοριτσιού σάστισε, αλλά επανήλθε.

- Μωρό μου θα σου πω μια ιστορία...

Πριν από κάποια χρόνια πολλοί Έλληνες ζούσαν σε μια περιοχή, που ονομαζόταν Τραπεζούντα. Εκεί γεννήθηκε ένα κοριτσάκι, η Ελενίτσα. Ο πατέρας της ήταν μεγαλέμπορας και έλειπε συχνά, οπότε η μικρή μεγάλωσε δίπλα στην γιαγιά και την μητέρα της. Με τα χρόνια σπούδασε στο φροντιστήριο της Τραπεζούντας, παντρεύτηκε και στα είκοσι είχε αποκτήσει ήδη πέντε παιδάκια. Εκείνη την περίοδο όμως ξέσπασε λιμός στην περιοχή. Η οικονομία της οικογένειάς της κατέρρευσε και αναγκάστηκαν να φύγουν στη γύρω ύπαιθρο. Μέρα με τη μέρα, οι διαμάχες Ελλήνων και Νεότουρκων κλιμακώνονταν, οπότε ο σύζυγός της εντάχθηκε στο στρατό. Έτσι, απέμεινε μόνη της με πέντε παιδιά, χωρίς φαγητό. Μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα η ζωή της άλλαξε ολοσχερώς. Αναγκάστηκε να δουλεύει σε χωράφι από το πρωί μέχρι το βράδυ, αφήνοντας τα παιδάκια της μόνα τους στο σπίτι. Μια μέρα, γυρνώντας από το χωράφι αντίκρισε το ένα της παιδί νεκρό από την πείνα. Αυτό συνέβη και στα υπόλοιπα τρία παιδιά της. Μέσα στις επόμενες μέρες έμαθε πως έχασε και τον άντρα της στο μέτωπο. Η Ελένη καταρακωμένη πήρε τον ένα γιο που της απέμεινε και μπήκε στο καράβι για να έρθει στην Ελλάδα. Πριν προλάβει να μπει στο καράβι, ένας από τους στρατιώτες, της άρπαξε το παιδί και το σκότωσε μπροστά της. Βλέποντάς το, η Ελένη, έκανε απόπειρα να πέσει από το καράβι, μα δεν την άφησε η γυναίκα που καθόταν δίπλα της. Κάπως έτσι κατέφτασε το καράβι στην Ελλάδα και η Ελένη βρέθηκε στο χωριό μας. Η ζωή της δεν είχε νόημα πια. Μια μέρα καθώς περπατούσε σε ένα στενό, αντίκρισε ένα μικρό κοριτσάκι, ταλαιπωρημένο και πεινασμένο. Έβγαλε λίγο ψωμί από το καλάθι της και τάισε το μικρό παιδί. Αμέσως κατάλαβε πως αφού δεν μπόρεσε να σώσει τα παιδιά της μπορεί να βοηθήσει άλλα παιδάκια, άλλους ανθρώπους, άλλα ζωάκια. Από εκείνη τη μέρα η κυρία Ελένη δεν άφησε κανέναν να πεινάσει. Έδινε αγάπη, δύναμη και ζεστασιά. Κατάλαβες Ειρηνούλα μου γιατί έχει τόσο κόσμο σήμερα;

- Κατάλαβα μαμά. Να σου πω κάτι;

- Πες μου παιδί μου.

- Θα το τρώω όλο το φαγητό μου από δω και πέρα για να μην στενοχωριέται η γιαγιά Ελένη...

Το έθιμο των Ντιμπούά

Ήταν Νοέμβριος του 1946 όταν έπιασα δουλειά στο σπίτι των Ντιμπούά, μία κλασική αριστοκρατική οικογένεια στην Γαλλία. Αποτελούσαν από έναν πολυάσχολο πατέρα, μία δυναμική, θα έλεγε κανείς, μητέρα, γι' εκείνην την εποχή, μαζί με την οκτάχρονη, αξιολάτρευτη τους κόρη και τον γάτο τους. Ο καθένας με την πρώτη ματιά, θα διέκρινε μία ευτυχισμένη, ευκατάστατη και επιτυχημένη προ πάντων οικογένεια.

Ο Ντιάνο, ο Κύριος του σπιτιού, ήταν επικεφαλής σε μια από τις πιο γνωστές εταιρίες της Γαλλίας. Ήταν πάντα περιποιημένος και εκτός από την εικόνα του ίδιου, φρόντιζε και για αυτήν της οικογένειάς του. Δεν στερούσε τίποτα από την κόρη του και την γυναίκα του που αγαπούσε περισσότερο από τον καθέναν. Γενικότερα δεν ήθελε να είναι κανένας δυσαρεστημένος. Μέχρι και σε εμάς που εργαζόμασταν στο σπιτικό του, φερόταν με σεβασμό και μας πλήρωνε πάντα στην ώρα μας. Είχα όμως αρχίσει να αντιλαμβάνομαι περίεργες κινήσεις. Κινήσεις που δεν θα μπορούσα ποτέ να φανταστώ ότι θα οδηγήσουν σε τέτοια αποτελέσματα.

Πέρασε κι όλα ένας μήνας. Έφτασαν πια τα Χριστούγεννα και ως γνωστών κάθε οικογένεια έχει τα δικά της έθιμα. Στην υψηλού όμως επιπέδου οικογένεια Ντιμπούά τα πράγματα ήταν λίγο πιο περίπλοκα. Την Παραμονή των Χριστουγέννων, αργά το βράδυ, είχα μόλις σερβίρει στην

μικρή Μισέλ την ζεστή της σοκολάτα καθώς η μητέρα της της διάβαζε «Τα Θαύματα των Χριστουγέννων». Ο πατέρας της συνήθιζε κάθε βράδυ να είναι κι αυτός από δίπλα της κι έπειτα να πίνει το κονιάκ του στην δερμάτινη πολυθρόνα του δίπλα στο μεγάλο πέτρινο τζάκι.

Είχε μόλις σταματήσει η βροχή όταν βγήκα στην πίσω αυλή του σπιτιού από την βαριά ξύλινη πόρτα της κουζίνας. Ακούστηκαν δυνατές παιδικές κραυγές κάπου μέσα από το δάσος κι έπειτα επέστρεψα τρεμάμενος στην κουζίνα. Η μαγείρισσα του σπιτιού ήταν καθισμένη στο τραπέζι γράφοντας με την μεταλλική της πέννα ένα γράμμα, ούτε που πήρε χαμπάρι πως ήμουν εκεί. Ο Κλοντ, ο γάτος του σπιτιού, παρόλο που είχε κουρνιαστεί δίπλα στο τζάκι, αντιλήφθηκε την ανησυχία μου και τρέχοντας ανέβηκε στον πάγκο της κουζίνας για να παρακολουθήσει αυτό που με φόβισε. Έπειτα φάνηκε να το ξεχνάει και επέστρεψε στην θέση του για να ξανακοιμηθεί. Το ίδιο έκανα κι εγώ.

Το ίδιο συμβάν κάθε χρόνο την παραμονή Χριστουγέννων. Ακαθόριστες φωνές κι έπειτα σιωπή. Αυτήν την φορά όμως κάτι ακόμη συνέβη. Δεν είχα ύπνο εκείνην τη νύχτα. Κατέβηκα στο υπόγειό του σπιτιού όπου ήταν το κελάρι και διάλεξα ένα από τα λικέρ που ήταν φυλαγμένα. Κάθισα στον καναπέ μέχρι που με πήρε ο ύπνος. Κάτι ακούστηκε στην μπροστινή εξώπορτα. Ο ήλιος είχε μόλις αρχίσει να ανατέλλει. Ενστικτωδώς έτρεξα να κρυφτώ στον διάδρομο που οδηγούσε στο δωμάτιο μου από 'που το οπτικό μου πεδίο μου επέτρεπε να βλέπω την εξώπορτα. Ο εισβολέας μπήκε με τα κλειδιά και το πρόσωπο του ήταν γνώριμο καθώς έπεφταν επάνω του οι πρώτες ηλιαχτίδες της ημέρας των Χριστουγέννων. Ήταν ο Ντιάνο, μεθυσμένος.

1949 και πλέον ήμουν υποψιασμένος. Έξω η ατμόσφαιρα ήταν παγωμένη. Βγήκα από το παράθυρο του επάνω ορόφου και κάθισα στα κεραμίδια με ένα ζευγάρι κιάλια στο χέρι και το πανωφόρι μου ριγμένο στους ώμους. Αυτή την περίοδο η κατάσταση στην οικογένεια ήταν αρκετά κρίσιμη. Το ζευγάρι είχε αρκετές διαφωνίες και πολλά βράδια που είχα αυπνίες τους άκουγα να τσακώνονται. Ακούστηκαν ξανά φωνές και ταρακουνήθηκα. Δεν χρειάστηκαν τελικά τα κιάλια. Το θέαμα ήταν αρκετά κοντά για να το δω με τα ίδια μου τα μάτια. Ένα κοριτσάκι έτρεχε έντρομο στο δάσος όταν ένα βέλος την χτύπησε στο στήθος. Ύστερα, σιωπή. Ένας άντρας φάνηκε να την σέρνει μέχρι που εξαφανίστηκε από το οπτικό μου πεδίο. Και πάλι δεν μίλησα. Έτρεξα μέσα στο σπίτι. Με θυμάμαι να ρίχνω το τσίγκινο τασάκι που ήταν πάνω στον μπουφέ, έκανε πολύ φασαρία. Δεν το σήκωσα ποτέ.

Την επόμενη χρονιά, λίγες εβδομάδες πριν την καθορισμένη φρικιαστική μέρα άκουσα έναν ακόμη τσακωμό, αυτήν την φορά πιο έντονο. Η Αμπελίν,

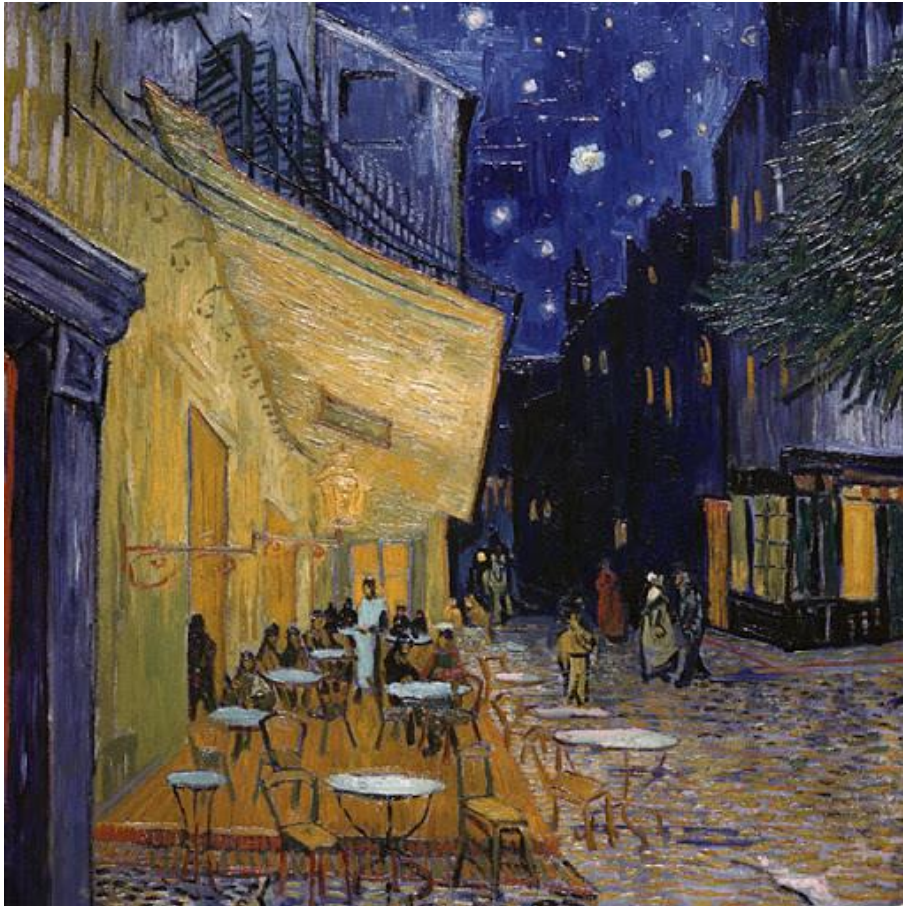
η Κυρία του σπιτιού, απείλησε τον -γοητευτικό και ηθικό πάνω απ' όλα- σύζυγο της ότι θα πάρει την Μισέλ μακριά του. Νομίζω πως την χτύπησε. Παρέμεινα κρυμμένος να ακούω. Ο Ντιάνο βγήκε συγχυσμένος από την κρεβατοκάμαρα χαλαρώνοντας την γραβάτα του και έπειτα κοντοστάθηκε για λίγο.

Μία ημέρα πριν τα Χριστούγεννα. Αυτήν την φορά φέρθηκα με θάρρος. Κάθισα αναπαυτικά στον καναπέ παρέα με τον Κλοντ και περίμενα. Άργησε να έφτασε η τρομερή αυτή στιγμή. Υποψιαζόμουν πράγματα αλλά σίγουρα δεν περίμενα να συμβεί κάτι τέτοιο. Είδα τον Κύριο Ντιάνο να έχει αγκαλιά την μικρή του κόρη που μισοκοιμόταν. Βγήκαν έξω από το σπίτι όταν άρχισε να της εξηγεί ότι θα παίξουν ένα παιχνίδι. Εάν νικούσε θα μπορούσε να ζητήσει ό,τι ήθελε, αν και τα είχε ήδη όλα κατάφερε να την δελεάσει. Θα έπαιζαν κυνηγητό. Αλλά υπήρχε ένας όρος. Το παιχνίδι θα έπαιρνε μέρος την σημερινή νύχτα στο δάσος.

Έτσι κι έγινε. Μόλις τους άκουσα να απομακρύνονται έτρεξα στην κάμαρα της Κυρίας Αμπελίν. Ξύπνησε από την φασαρία που έκανα αλλά πριν προλάβει να αναρωτηθεί είχα ήδη σηκώσει το τηλέφωνο και καλούσα τις αρχές. Δεν χρειάστηκε να εξηγήσω και πολλά αφού τα είχε ήδη ακούσει. Με κοίταξε με τα υγρά καστανά της μάτια, ήταν λες και συνέβαινε για πρώτη φορά στα χρόνια που δούλεψα εκεί. Ήταν μόνο μία στιγμή μέχρι που άρχισε να τρέχει για να σώσει το παιδί της. Ήξερα ότι το να πάει με μόνη ασπίδα της το βελουδένιο νυχτικό της θα οδηγήσει σε τραγικές συνέπειες. Έτσι προσπάθησα να την κρατήσω μέχρι να έρθουν οι αρχές.

Η αστυνομία ήρθε. Μετά από μερικά λεπτά η Μισέλ εμφανίστηκε με σκισμένο και λασπωμένο το πιζαμάκι της. Είχε κάποιες γρατζουνιές στο κεφάλι και τα πόδια της, πιθανόν από κάποιο πέσιμο. Όταν καταλάβαμε ότι όλα ήταν καλά την βάλουμε μέσα στο σπίτι και η μαμά της την περιποιήθηκε. Όσο για τον Ντιάνο, μάλλον πέθανε στην φυλακή. Όταν έφυγα από αυτό το σπίτι συνεχίσαμε να μιλάμε από αλληλογραφία με την Κυρία Αμπελίν, μέχρι που σταμάτησα να απαντώ.

Γιαννούδη Παρθένα-Μαρία

Το παραπάνω έργο είναι ενός πασίγνωστου Ολλανδού ζωγράφου. Θέλω να βρείτε ποιου, να διαβάσετε μερικά πράγματα για τη ζωή του και την τέχνη του και κατόπιν, δεδομένου ότι σε αυτό έχετε στοιχεία τόσο του χώρου όσο και του χρόνου, να γράψετε ένα μικρό απόσπασμα ή και μια μικρή ιστορία, όπου θα καταδεικνύετε τα δυο αυτά στοιχεία χωρίς όμως να χρησιμοποιείτε τις λέξεις ΝΥΧΤΑ και ΠΛΑΤΕΙΑ

Το σκοτάδι διαπέρασε όλα τα στενά του χωριού. Οι Χριστιανοί γυρνούσαν κιάλας από την εκκλησία και εκφωνούσαν: “Χριστός Ανέστη”! Παρατηρούσα τον κόσμο γύρω μου... Χαρούμενα και ταυτόχρονα θλιμμένα πρόσωπα. Άνθρωποι γεμάτοι μα και κενοί. Περίεργη ατμόσφαιρα.

“Κάθε Ανάσταση θα έπρεπε να ανασταίνει και το μέσα μας, έτσι δεν είναι;”, σκεφτόμουν. “Γιατί όλοι αυτοί κάνουν τον σταυρό τους, αφού αύριο θα ξαναπούν ψέματα, θα ξαναμαλώσουν, θα αυτοκτονήσουν, θα αλληλοσκοτωθούν”. “Γιατί χαμογελούν αφού το παιδί δίπλα τους πεινάει και κλαίει. Γιατί, γιατί, γιατί...”

Είχα απορροφηθεί, ώσπου ένας άνθρωπος με πλησίασε. Έκατσε μαζί μου στο παγκάκι. “Επειδή έτσι είναι”, μου είπε. Τρόμαξα. Σκέφτηκα πως άκουσα λάθος κοιτώντας τον όμως κατάλαβα. Ήταν Εκείνος. Ήμουν σίγουρος. Επιτέλους είχα την ευκαιρία να συζητήσω μαζί του.

“Πες μου γιατί έφυγες; Ο κόσμος σε χρειάζεται. Κάποιοι έχουν σταματήσει να σε πιστεύουν. Γιατί δεν έρχεσαι να σε δουν, να σε πιστέψουν και πάλι; Η λογική σε έχει αντικαταστήσει. Χριστέ μου, έχω τόσες απορίες ` τόσες πολλές που δεν μπορώ να θυμηθώ καμία”. Γύρισα να τον κοιτάξω μα εξαφανίστηκε. Εξαφανίστηκαν όλοι. Τώρα, βλέπω μόνο μια ανθρώπινη φιγούρα να έρχεται από μακριά. Μοιάζει με τον παππού μου. Μα ο παππούς μου έχει πεθάνει. Με πλησίασε, με πήρε από το χέρι και ένας παράξενος κρύος ιδρώτας διαπέρασε το κορμί μου.

Που με πας παππού;

ΘΕΟΔΟΣΙΑ ΓΚΑΒΖΙΑ

Η Luo Li Rong δημιουργεί απίστευτα θηλυκά και ρεαλιστικά γλυπτά. Τα έργα της είναι κομψά και ευγενικά.

Να γράψετε μια μικρή ιστορία ή ένα ποίημα με αφορμή το πιο κάτω γλυπτό

14 Σεπτεμβρίου 1922

Έβαλαν φωτιά σε ολόκληρη την πόλη. Οι Νεότουρκοι έψαχναν μανιωδώς να βρουν Έλληνες. Ο πατέρας και ο αδερφός μου πήραν ό,τι χρήματα είχαμε και προσπάθησαν να βρουν κάποιον που μπορεί να μας μεταφέρει ως απέναντι. Έμεινα μόνη με τη μητέρα μου όταν δύο από αυτούς κατάφεραν να εισβάλουν στο σπίτι. Αρχίσαμε να τρέχουμε στους δρόμους μέχρι που μας έχασαν.

Στο λιμάνι είχε μαζευτεί όλος ο κόσμος της Σμύρνης. Η μυρωδιά από το μπαρούτι μας έκαιγε τα σωθικά. Σταθήκαμε μαζί με τις υπόλοιπες γυναίκες. Τους βλέπαμε να μας σκοτώνουν έναν-έναν κι όμως κανένας δεν μπορούσε να αντιδράσει. Ιταλικά και αγγλικά καράβια στεκόντουσαν ανεπηρέαστα και οι επιβάτες ήταν μόνο ξένης καταγωγής. Δε μας δεχόντουσαν. Κανένας δεν μας βοήθησε.

Ξάφνου, εμφανίστηκε ο αδερφός μου τρέχοντας. Η μητέρα άρχισε να κλαίει και να φωνάζει το όνομά του πατέρα. Την πήρα αγκαλιά μα δεν άντεξα, ξέσπασα και εγώ σε κλάματα. Ο αδερφός μου μας εξήγησε βιαστικά ότι θα φύγουμε με τους θείους μας.

Μπήκαμε στην βάρκα. Το ιταλικό πλοίο, που βρισκόταν από δίπλα, μας έριξε καυτό νερό. Τελικά δεν ήταν κανένας με το μέρος μας.

Η μητέρα, μας έσφιξε στην αγκαλιά της. Σηκώθηκε και τρέχοντας βγήκε ξανά στο λιμάνι. Ο αδερφός μου, έκανε την προσπάθεια να την ακολουθήσει, αλλά ο θείος μου τον κράτησε σφιχτά ανάμεσα στα χέρια του. Είδα τη μητέρα μου να πέφτει κάτω. Ακούστηκε μία δυνατή κραυγή από τον αδερφό μου ώσπου ξέσπασε σε λυγμούς. Δεν άντεχα να τους βλέπω. Δεν άντεχα να βλέπω όλην αυτή την καταστροφή. Γιατί σε μας;

Μέχρι και σήμερα βλέπω τη μητέρα στον ύπνο μου. Βρίσκεται ήρεμη στο λιμάνι μας και ο φθινοπωρινός αέρας την ακουμπάει απαλά. Την βλέπω να με κοιτάζει και να χαμογελά.

ΓΙΑΝΝΟΥΔΗ ΜΑΡΙΑ-ΠΑΡΘΕΝΑ

Με αφορμή έμπνευσης παλιές ασπρόμαυρες οικογενειακές φωτογραφίες οι μαθητές κλήθηκαν να γράψουν ιστορίες.

“Συννεφιασμένη Κυριακή”

Κυριακή, 1947

Οι Γερμανοί έστησαν μπλόκο. Εκατοντάδες στρατιώτες παγιδευτήκαμε, χωρίς να ξέρουμε πότε και αν θα καταφέρουμε να φύγουμε ζωντανοί. Είχα κουραστεί να παίζω και να τραγουδάω. Δεν με άφηναν οι στρατιώτες να φύγω. Γλεντούσαν. Δεν ξέρω τι γιόρταζαν. Αφού πέρασαν μετρημένες δέκα ώρες με άφησαν μαζί με τους υπόλοιπους στρατιώτες να φύγουμε. Έτρεξα αμέσως για το σπίτι μου. Αίμα παντού στον δρόμο. Το ψυχρό κλίμα μου προκαλούσε μια ανατριχίλα. Καθώς περπατούσα πήρε το μάτι μου να εκτελούν ένα νέο παλικάρι. Μάτωσε η ψυχή μου, όσο και ο δρόμος. Δεν άντεχα άλλο αυτήν την απελπισία, τον φόβο, την δυστυχία. Μπήκα στο σπίτι. Ο Αλέκος με περίμενε. Δεν βγάλαμε άχνα.

Έβγαλα το μπαγλαμά μου από το βαλιτσάκι και έκατσα στο χαλί. Με κατάλαβε αμέσως ο άτιμος. Ήρθε δίπλα μου με το δικό του μπαγλαμαδάκι και ξεκινήσαμε να γράφουμε. Στίχο-στίχο, νότα-νότα, ο ένας συμπλήρωνε τον άλλο. Νιώθαμε το ίδιο αίσθημα και εμείς και όλη η κοινότητά μας. Την επόμενη το πρωί ξεκινήσαμε για το στρατόπεδο. Μετά την βάρδια, κανονίσαμε παρέα με τον Αντρέα να μαζευτούμε στην αυλή μας να θυμηθούμε τα παλιά. Αφού φτάσαμε, κάτσαμε ανυπόμονοι και ενώσαμε τις ψυχές μας με τους ρεμπέτικους ήχους που συνθέσαμε το προηγούμενο βράδυ.

Συννεφιασμένη Κυριακή
μοιάζεις με την καρδιά μου
που έχει πάντα συννεφιά
Χριστέ και Παναγιά μου...

Αγαπημένη μου εγγονή,

Έλαβα το γράμμα σου και χαίρομαι που κατάφερες να προσαρμοστείς στο νέο σχολείο. Μου θύμισες τα δικά μου παιδικά χρόνια. Λίγο πιο σκληρά βέβαια, αλλά όσο περνάει ο καιρός, όλο και πιο πολύ τα αναπολώ. Δε βαριέσαι; Έτσι είναι η ζωή. Εγώ που λες, τότε, καθόμουνα στο ίδιο θρανίο με τον Δημήτρη, ήταν ο καλύτερος μου φίλος. Εκείνες τις μέρες ερχόταν ξυπόλυτος στο σχολείο και τα παιδιά τον κοροϊδεύανε. Εμένα μου είχε εκμυστηρευτεί ότι τα δικά του είχαν τρυπήσει και έπρεπε να περιμένει πολύ καιρό για να πάρει άλλα.

Μια μέρα λοιπόν, η δασκάλα μας έβαλε να γράψουμε ορθογραφία. Την λέγανε Ελένη και ήταν η καλύτερη στο σχολείο, σπάνια μας έβαζε τιμωρία. Καθώς γράφαμε την ορθογραφία, ο Δημήτρης μου ψιθύρισε πως δεν τα θυμόταν κι έτσι προσπάθησα στα κρυφά να τον βοηθήσω. Τότε η δασκάλα ήρθε εκνευρισμένη και μας μάλωσε, πρώτη φορά την είδα έτσι. Με έστειλε να σταθώ όρθιος δίπλα στην πόρτα για τιμωρία και φεύγοντας μου έκλεισε το μάτι.

Όσο για τον Δημήτρη τον έστειλε δήθεν εκνευρισμένη δίπλα στην σόμπα που είχαμε για να μας ζεσταίνει. Του έβαλε για τιμωρία να κάνει ανάγνωση σηκώνοντας πότε το ένα πότε το άλλο πόδι δίπλα στην σόμπα. Από τότε, άρχισε να βάζει πιο συχνά τιμωρία στον Δημήτρη, μέχρι που πήρε τα καινούργια του παπούτσια.

Αυτό που θέλω να σου πω γλυκιά μου εγγονή είναι να μην κρίνεις ποτέ τους ανθρώπους, γιατί δεν μπορείς να ξέρεις την αλήθεια τους. Κι αν ποτέ βρεθείς εσύ σε αυτήν την θέση, θέλω να θυμάσαι πως όλοι παίρνουν δυσκολίες και γι' αυτό μπορεί να φέρονται έτσι σε άλλους ανθρώπους. Θα σε περιμένω το καλοκαίρι για να πούμε κι άλλες ιστορίες ο ένας στον άλλον.

Ο παππούς σου

Με αφορμή τη διαδικτυακή επίσκεψη στην έκθεση του γλύπτη Γιαννούλη Χαλεπά «Δούναι και Λαβείν» στο Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών Θεσσαλονίκης οι μαθητές έγραψαν επιγράμματα και ιστορίες έχοντας ως αφετηρία το πασίγνωστο γλυπτό, την ΚΟΙΜΩΜΕΝΗ του Χαλεπά.

Κοιμωμένη --- Γιαννούλης Χαλεπάς

Ο θάνατος της πανέμορφης κοπέλας πάνω στο άνθος της ηλικίας της δημιούργησε μια ολόκληρη σειρά από μύθους, που γράφτηκαν στις εφημερίδες της εποχής. Ο βασικότερος ήταν ότι η Σοφία είχε απορρίψει όλους τους ερωτευμένους «καλούς» γαμπρούς της εποχής της, για να πέσει στην αγκαλιά ενός Ιταλού Τενόρου, του Μάριο Τζοβάνι, τον οποίον γνώρισε σε ταξίδι που έκανε με τον πατέρα της στην Νάπολη. Ο Αφεντάκης, θυμωμένος με την απρέπεια της κόρης του, την γύρισε στην Αθήνα άρον-άρον, όπου η κοπέλα πήρε δηλητήριο και αυτοκτόνησε. Το ίδιο υποτίθεται ότι έκανε και ο ερωτευμένος Τζοβάνι, που μόλις έμαθε πως η καλή του αυτοκτόνησε, φύτεψε κι αυτός μια σφαίρα στην καρδιά του. Επρόκειτο για ρομαντικά λαϊκά αναγνώσματα της εποχής, που δεν έχουν σχέση με την πραγματικότητα. Η ιατρική γνωμάτευση του θανάτου της Σοφίας από φυματίωση υπάρχει στα αρχεία, ενώ ο Μάριο Τζοβάνι πέθανε τριάντα χρόνια αργότερα από καρδιακή προσβολή.

*Επίγραμμα γραμμένο κατά τα πρότυπα της ελληνιστικής εποχής
από την ομάδα δημιουργικής γραφής του 2^{ου} ΓΕΛ Ελευθερίου- Κορδελιού*

Σ' αυτόν τον τάφο κείται η Σοφία Αφεντάκη
κόρη πεντάμορφη
που ο Χάρος λιμπίστηκε την ομορφιά και τα νιάτα της
και την πήρε τα 18 της χρόνια
χτυπημένη από φυματίωση.

Όμορφη κόρη κοιμάται εδώ
με το σταυρό στο στήθος
βαθιά πιστεύοντας στη λύτρωση
κι ονειρεύεται τη Βασιλεία των Ουρανών.

Θρηνητικός Μονόλογος του Ιταλού τενόρου της Θεοδοσίας Γκαβζιά

Είχε καθίσει στο μαρμάρινο πεζούλι. Ησυχία. Υποσχέθηκε στον εαυτό του ότι δεν θα κλάψει. Χάιδευε τα μαλλιά της, το πρόσωπό της, προσπαθούσε να την νιώσει όπως τότε. Λύγισε. Το παγωμένο σεντόνι ξεκίνησε να βρέχεται από τις ψιχάλες των δακρύων του. Τα κατακόκκινα τριαντάφυλλα που άφησε δίπλα της άκουγαν τώρα τον θρήνο του.

- Νεράιδα μου! Σε αγγίζω και προσπαθώ να θυμηθώ τη ζεστασιά του κορμιού σου. Σε πλησιάζω και νοσταλγώ την μυρωδιά σου! Η μελωδική φωνή σου, πόσο μου λείπει να ξερεις... Αλήθεια θα την ξανακούσω ποτέ; Θα μου ψιθυρίσεις ξανά πως μ' αγαπάς; Θα μου γκρινιάζεις ποτέ ξανά για τους πιο ασήμαντους λόγους; Πόσο δειλός ήμουν... Δεν σε έψαξα να σε πάρω πίσω στην αγκαλιά μου. Και τώρα πάνω από ένα ζωντανό μάρμαρο, τι κάνω; Αλήθεια, θρηνώ εσένα; Εσένα που σε είχα δίπλα μου; Δεν θα σου πω τίποτα άλλο. Θα σε βρω. Τι νόημα έχει πια η ζωή μου χωρίς εσένα; Τι νόημα έχουν οι ανούσιες όπερες και τα μεγάλα σαλόνια χωρίς το βλέμμα σου να αχνοφαίνεται; Πως θα ζω, μου λες; Πως θα ζω; Αν υπάρχει στα αλήθεια παράδεισος, αφέντρα του θα είσαι το ξέρω. Και αν υπάρχει κόλαση, εσύ δεν θα την ξέρεις. Τόσο αγαθή ήταν η καρδιά σου, τόσο ζεστή η αγκαλιά σου! Πόσο μου λείπεις...

Η Κοιμωμένη του Χαλεπά

της Ελένης Αλεξίου

Πολλαπλή αφήγηση (της νεκρής κόρης και του πατέρα) μπροστά στον τάφο

Ήταν δύσκολο, δεν θα το αρνηθώ. Άφησα την οικογένειά μου πίσω. Τους άφησα να με νομίζουν για νεκρή. Να με θρηνήσουν. Δεν γινόταν όμως αλλιώς. Δεν με καταλαβαίνουν. Ο πατέρας θα με έπαιρνε μακριά από τον έρωτα της ζωής μου. Έπρεπε να κάνω κάτι ώστε να είμαι μαζί του. Το να σκηνοθετήσεις όμως έναν θάνατο, και ιδιαίτερα τον δικό σου, είναι επίπονο και ζόρικο. Ευτυχώς που με βοήθησε και ο καλός μου! Μετά τον ερχομό μου στην Ιταλία, την πατρίδα του Μάριου, μάθαμε πώς έκαναν άγαλμα προς τιμή μου. Τώρα, μετά από τόσα χρόνια, και αφού απέκτησα δικό μου παιδί, αποφάσισα να επιστρέψω. Να δω ξανά τους δικούς μου και να γνωρίσουν και αυτοί τον γιο μου, τον Κωνσταντίνο.

(Οπτική Σοφίας Αφεντάκη)

Φτάσαμε στον οικογενειακό τάφο. Ήρθαμε πολύ νωρίς με την ελπίδα ότι θα είμαστε μόνοι. Το άγαλμα στολίζει το μέρος και ταιριάζει με την ησυχία και την γαλήνη που επικρατεί στο νεκροταφείο. Η τοποθέτηση του σώματός μου, ξαπλωμένο, μου θυμίζει το παραμύθι της ωραίας κοιμωμένης. Ενώ θαυμάζω το έργο τέχνης που με απεικονίζει, ακούω το όνομά μου. Γυρνάω και βλέπω τον πατέρα μου με δάκρυα στα μάτια, λουλούδια στα χέρια και έκφραση τρομαγμένη. Αρχίζουν δάκρυα να πέφτουν στα μάγουλά μου. Μου έλειψε η ζεστή του αγκαλιά και τα γλυκά του λόγια. Τον πλησιάζω αργά και τον αγκαλιάζω. Αυτός δεν κουνιέται. Τα λουλούδια πέφτουν στο χώμα. Σιωπή...

(Οπτική Κωνσταντίνου Αφεντάκη, πατέρα Σοφίας)

Σηκώθηκα νωρίς μιας και δεν είχα πολύ ύπνο. Πλησιάζει η επέτειος του θανάτου της Σοφούλας μου. Την σκέφτομαι συνέχεια. Σκέφτομαι ότι ήταν δικό μου το φταίξιμο. Αν δεν την είχα απομακρύνει τόσο απότομα από εκείνον τον νεαρό, θα ήταν τώρα ζωντανή. Θα πάω στον τάφο της, όπως κάθε πρωί και πρέπει να της πάρω και τα λουλούδια της. Βιολέτες, τα αγαπημένα της. Καθώς φτάνω κοντά βλέπω μία κοπέλα και ένα μικρό αγοράκι να στέκονται μπροστά από το άγαλμα. Αφού πλησιάζω κι άλλο σκέφτομαι πως έτσι θα ήταν και Σοφούλα μου τώρα αν ζούσε. Συνειδητοποιώ ότι αυτή η κοπέλα μοιάζει αλήθεια με την κόρη μου. Χωρίς καν να το καταλάβω φωνάζω το όνομά της. Αυτή γυρνάει και τότε αρχίζουν να τρέχουν δάκρυα από τα μάτια μου. Χιλιάδες σκέψεις θολώνουν το μυαλό μου. Θέλω να τρέξω κοντά της και να την αγκαλιάσω αλλά το σώμα μου είναι ανήμπορο να κουνηθεί. Ξαφνικά την νιώθω στα χέρια μου και τότε όλες οι σκέψεις χάνονται. Μόνο μια ερώτηση στροβιλίζεται στο κεφάλι μου. Πως;

Απόσπασμα από την εργασία των μαθητών του Γυμνασίου Αμπελακίων, με το οποίο συνεργαστήκαμε, γράφοντας ιστορίες για επιζωγραφισμένες φωτογραφίες του τύπου τους.

<http://gym-ampel.att.sch.gr/>

22

➤ ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΗΚΑΝ ΜΕ ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ 2^{ΟΥ} ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ), ΜΕ ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΗΝ ΦΙΛΟΛΟΓΟ, ΚΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΤΑΝΙΔΟΥ. ΕΛΑΒΑΝ ΚΕΙΜΕΝΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΕΠΙΖΩΓΡΑΦΙΣΜΕΝΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΤΟΥΣ :

* ΘΕΟΔΟΣΙΑ ΓΚΑΒΖΙΑ "Η Ελιά της Όρσας"

[Εισαγωγικό Σημείωμα www.dinfo.gr]

[...] Το 1987, ένα χρόνο πριν φύγει από τη ζωή, ο Νίκος Σαλιτάρης δημοσιεύει στο βιβλίο του " Αρβανίτικες ιστορίες και θρύλοι της Σαλαμίνας" την ιστορία για την ελιά της Όρσας. Η Όρσα ήταν μια κοπέλα που έζησε τον 17ο αιώνα και είχε ως μοναδική προίκα τη συγκεκριμένη ελιά. Η κοπέλα αυτή είχε ένα τραγικό τέλος. Ερωτεύτηκε έναν Τούρκο, ενώ ήταν παντρεμένη και ο σύζυγός της την αποκεφάλισε και ήρθε στο νησί με το κεφάλι της μέσα σε ένα ταγάρι. [...]

23

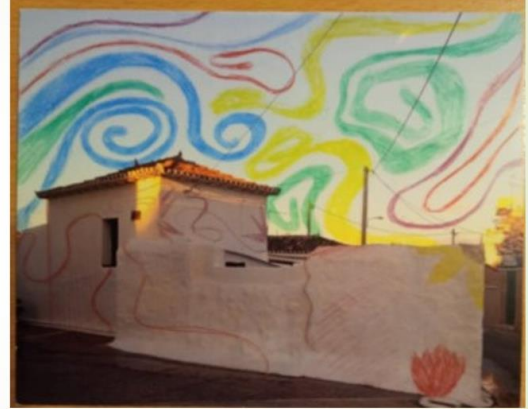
Είναι απίστευτο το πως η φύση συνεχίζει σαν βασίλισσα της Γης, να αναπνέει, να ζει και να θρηνεί γενιές και ιστορίες. Αυτά σκεφτόταν η δωδεκάχρονη Ευτυχία καθώς καθόταν πάνω στα κτρινωπά λουλούδια, σε έναν ελαιώνα που βρήκε για καταφύγιο. Δυστυχώς δεν είναι για όλα τα παιδιά καταφύγιο η αγκαλιά του πατέρα και της μητέρας. Είχε διαβάσει πρόσφατα έναν θρύλο, για μια γυναίκα που κατοικούσε στη Σαλαμίνα γύρω στον 17ο αιώνα. Η γυναίκα αυτή, η Όρσα αποκεφαλίστηκε από τον σύζυγό της, επειδή ερωτεύτηκε έναν άλλον άντρα και συγκεκριμένα έναν Τούρκο. Ήταν γνώριμη και οικεία αυτή η βιαιότητα στα γλυκά μάτια της Ευτυχίας. Από τότε που θυμόταν τον εαυτό της, το ξύλο και οι φωνές ήταν η καθημερινότητά της. Για εκείνη, ο πατέρας σουπέρ-ήρωας δεν υπήρχε. Τον είχε αντικαταστήσει ένα τέρας, του οποίου πηγή ενέργειας ήταν η ανέκτικότητα της αδύναμης μητέρας της. Μιας μητέρας της οποίας το θάρρος και η δύναμη εξαφανίζονταν την στιγμή που εκείνος σήκωνε το χέρι του. Η φύση μονάχα, γαλήνευε όλες αυτές τις σκέψεις της Ευτυχίας και συγκεκριμένα οι ελιές που είχε μπροστά της. Ήξερε πως ζούσαν πολλά χρόνια και πίστευε πως στους κορμούς αυτών των δέντρων ήταν χαραγμένες οι ζωές πολλών ανθρώπων και πολλών ετών. Ένιωσε την ανάγκη να μιλήσει σε μια από αυτές, στην πιο γεροδεμένη ελιά που είχε δει ποτέ της και στις οποίας τον κορμό ήταν γραμμένο το όνομα "Όρσα". [...]

24

* ΕΛΕΝΑ ΑΛΕΞΙΟΥ, "Πληγωμένος"

Ημέρα 1^η

Το τελευταίο πράγμα που θυμάμαι είναι να προχωρώ έχοντας χτυπήσει άσχημα και να πέφτω στην άκρη του δρόμου. Τώρα βρίσκομαι καθισμένος σε ένα κρεβάτι. Βασανισμένος, χωρίς να γνωρίζω πού ακριβώς βρίσκομαι η τι μέρα είναι. Το πρωί όταν ξύπνησα ήταν μια γυναίκα στο κτίσμα. Μέ το που με είδε να προσπαθώ να σηκωθώ ήρθε στο κρεβάτι, με έβαλε πάλι να καθίσω και μου έδωσε νερό και κάτι να φάω. Μιλούσε άλλη γλώσσα οπότε δεν καταλάβαινα τι έλεγε αλλά με βοήθησε φροντίζοντας και τα τραύματά μου. Αφού έφαγα, με πήρε πάλι ο ύπνος, εξουθενωμένο από τον πόνο.

25

Ημέρα 7^η

Έχουν περάσει μέρες. Ακόμα δεν γνωρίζω πού ακριβώς βρίσκομαι αλλά τουλάχιστον έμαθα κάποια πράγματα για την όμορφη κοπέλα που με φροντίζει τις τελευταίες μέρες. Την Αλίγια. Μπορεί να μην μιλούσαμε την ίδια γλώσσα αλλά επικοινωνούσαμε μέσα από τις ζωγραφιές της. Ζωγραφίζει τόσο ωραία! Οι περισσότερες πληγές μου έχουν αρχίσει να κλείνουν και ο πόνος δεν είναι πλέον τόσο έντονος. Το σούρουπο, όπως πήγε να με πάρει λίγο ο ύπνος, μπαίνει μέσα τρέχοντας η Αλίγια φοβισμένη. Την ακολουθούσαν δύο άντρες οπλισμένοι, λέγοντας πως ήρθαν να με σώσουν. Δεν τους αναγνώρισα αλλά τους εξήγησα πως η κοπέλα με βοήθησε να αναρρώσω. Με οδήγησαν βιαστικά στην άμαξά τους. Αρπαξαν την Αλίγια και την έβαλα και αυτή μέσα. Με γύρισαν στο στρατόπεδο κι από τότε δεν την ξαναείδα... Μόνο στον ύπνο μου τη βλέπω πότε- πότε και με πιάνει μια γλυκιά νοσταλγία. Μόλις στάθηκα στα πόδια πήγα και πήρα χρώματα και πινέλα. Θα ξεκινούσα ζωγραφική!